

Lisa 2 „Lääne-Virumaa arengustrateegia 2007-2015“. Ülevaade eelnevast perioodist.

Maakonna arengustrateegia 2007-2015 kinnitati Lääne-Viru maavanema 19.03.2008 korraldusega nr 67.

Maakonna arenguvision sõnastati 2015 aastaks, mis siiski visiooni teostumiseks on olnud liiga lühike aeg. Kommentaarid sätestatud arenguvisionile:

- Tallinna (ja sealt edasi ülepiiri keskuste) tõmbejõule pole maakond suutnud vastu hakata ega inimeste väljaränne peatunud;
- alternatiivenergia (tuule-, bio-) tootmine maakonnas olulist mahtu pole saavutanud;
- „roheline maakonna“ idee ei ole väga aktiivselt kasutuses olnud siamaani, põlevkivikaevandamise peatamiseks üldsuse jõudu veel vaja pole läinud, sest kaevandamise laienemist pole veel toimunud; samas teema aktuaalsus üldsuse tasandil on viimasel aastatel oluliselt teravnenud, eelkõige seoses fosforiidi varude kasutusele;
- maakonna kohalikud eeldused: *rannik, atraktiivne loodus, hea teedevõrk, mitmekesine majandus, tugev maakonnakeskus ja kultuurilised traditsioonid* - edukaks arenguks on jätkuvalt olemas ja samad;
- maakonna suuremad keskused on konkurentsivõime kindlustamisel olulisel kohal, sisuliselt täidab siiski oma rolli vaid Rakvere linn;
- haridusasutuste võrk mitmekesisunud ei ole ja neist tulenev teadmine pigem universaalne kui piirkonna vajadustest lähtuv;
- kultuuri-ja vabaajaasutuste võrk on küllaltki optimaalne ja võimalused osalemiseks kultuuri-ja spordielus olemas, inimeste lahkumine ja vähesus hakkab võrgu optimaalsust tänapäeval kahtluse alla panema;
- töökohad teenused ja inimesed maakonna siseselt koonduvad maakonnakeskusesse ja teistesse suurematesse, maakonnakeskuse lähedastesse asulatesse;
- mereäärse piirkonnas on eeskujulikuks turismi- ja puhkepiirkonnaks kujunenud Lahemaa mõisate kett, samas kogu võimalik potentsiaal on paljuski kasutamata;
- maa-asustus on nii elu -kui mitteelujõuline. Põllumajanduslik tootmine on maakonnas efektiivne, see tähendab siiski rohkem automati- ja mehhaniseeritud, vähem tööjõudu kasutatav, ja mille loodussäästlikkus võib olla tuleviku murekoht;
- elanike mobiilsus on tõusnud, aga seda ka üle maakonna piiri ja kui pendelränne kulu hakkab liginema töökoha tulule, siis otsustatakse töökohale lähemale kolida;
- üha selgemalt Lääne-Virumaa Lahemaa ja rannikuala on kujunenud suve- või perioodikodu piirkonnaks, mis suurendab ka sesoonsust ka avaliku teenuste tarbimise vajaduses suviti ja talviti;
- ideaalset logistilist võrgustikku kujunenud ei ole, progress on kõige väiksem just olnud Kunda sadama reisisadamaks liikumisel ja väikesadamate arendamisel. Samas ka ses osas arendustegevused on toimumas;

Arengustrateegias 2007-2015 olid sätestatud hindamiskriteeriumid, mis baseerusid Statistikaameti poolt avaldavatel näitajatel läbi strateegias käsitletud 4 valdkonna: majandus-, sotsiaalkeskkond, looduskeskkond, haldus -. Analüüsides kriteeriume läbi perioodi 2006 (algfase) -2011/12, siis tuleb tõdeda, et perioodi suhteliselt lühidusest ja ka kriteeriumi valikust tulenevalt on kriteeriumite väärtused aastate kaupa varieeruvad ja hüppelised, mistõttu väga selgeid trende välja ei kooru. Kindlasti on selle perioodi näitajaid mõjutanud nii Eestit tabanud järsk majandussurutis kui ka EL vahendite kasutamise võimalused ja nende vahendite kasutamise tipp-perioodid (ehk mil tehti rahastamisotsused) **MAJANDUSVALKONNAS** võiks öelda, et maakonnas on ettevõtlusaktiivsus tasapisi vähenenud, aga pigem Tallinna ja Harjumaa kõrge ja suurenenud ettevõtlusaktiivsuse taustal pigem olnud stabiilsel tasemel. Maakonna sisetoodangu produkt (SKP) on olnud stabiilselt

3,4% Eesti omast, siis 2009 aasta näitaja 3,1% näitab selgesti, et kui oluliselt majandussurutis maakonna ettevõtluskeskkonda mõjutas.

Vaadates **SOTSIAALKESKKONNA** näitajaid (tööhõivemäär, sissetulek, töötuse määr) võime ka öelda, et majandussurutis tabas maakonda võrreldes teiste eesti maakondadega kohe kriis alguses (2009) ja teravalt, samas tundub, et oleme ka surutisest välja tulekul kiiremate hulgas. Kahjuks demograafilised ja sotsiaalse turvalisuse näitajad perioodi jooksul pigem pidevalt halvenenud (demograafiline tööturu indeks, kuritegevuse tase, toimetuleku saajate arv). Vähenenud on ambulatoorsete raviteenuste külastuste arv, aga see võib olla seotud inimeste käitumusliku muutusega

LOODUSKESKKONNA näitajate dünaamika tundub olema kõige rohkem seotud EL toetuse kasutamisega. Reostuskoormus on maakonnas tasapisi vähenenud, mis küll intensiivistuva majandustegevuse, sh põllumajanduses, tõttu ei pruugi lähiaastatel samalaadselt jätkuda, samas ka reostuskoormuse järsku tõuse mitte eeldades.

HALDUSVALDKONNAS muutused maakonna omavalitsuste eelarvetes on olnudki eesti keskmine, üksikisiku tulumaksu keskmine laekumine näitab MASU (majandussurutise) mõju ja tasast taastumist, kuid absoluutarvudes ikka elanike sissetulekute vähenemist võrreldes *masu* eelse perioodiga.

Omavalitsuste eelarvetes on EL toetuste perioodilisus näha, kus siis viimastel aastatel toetuse osakaal eelarvetes on märkimisväärselt langenud.

RAHVASTIKU VALDKONNAS toetudes perioodile, mis jääb kahe rahvaloenduse, 2000 ja 2011 vahele on maakonna rahvaarv vähenenud 11,7%, hoolimata sellest, et 2005 aastast on maakonnaga liitunud end Lehtse valla osa Järvamaalt (endiseid piire arvestades on rahvaarvu vähenemine olnud 13,8%). Võrreldes siiski Lääne-Virumaad teiste Eesti maakondadega võiks Lääne-Virumaad liigitada koos Pärnu-ja Saaremaaga mõõdukalt kahanevate maakondade gruppi, keda edestavad rahvaarvult kasvanud Harjumaa ja sisuliselt oma rahvaarvu stabiilsena hoidnud Tartu-ja Raplamaa.